

midlertidig ansættelse er et eksempel herpå, idet der stilles skærpede beviskrav til arbejdsgiveren – såkaldt omvendt bevisbyrde.

Det er op til sagens parter at afgøre hvor omfattende et bevismateriale, de ønsker at fremlægge. Retten kan dog, hvis den skønner det nødvendigt, opfordre til, at yderligere bevis forelægges eller afskære bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen. På baggrund af parternes indlæg træffer retten afgørelse i sagen. Idet bevisbedømmelsen i dansk ret er fri, jf. retsplejelovens § 344, stiller domstolene hverken formelle eller materielle krav til beviset. Konsekvensen af den frie bevisbedømmelse er derfor, at retten på baggrund af en objektiv vurdering skal vurdere de fremførte bevisers vægt efter den sandsynlighed, som beviset i den foreliggende situation skaber.

Kravene til bevisstyrken afhænger af omstændighederne i den konkrete sag, herunder om parterne i det konkrete hændelsesforløb, der kommer til retlig bedømmelse, sædvanligvis sikrer sig og/eller burde have sikret sig bevis, og af de generelle faktorer, der har motiveret de materielle regler.

Skærpede beviskrav kan undertiden udledes af retspraksis. I midten af 1980'erne udviklede der sig således en formodning om, at afskedigelser af gravide/barslende kvinder var begrundet i graviditeten eller barslen. Arbejdsgiveren havde således reelt bevisbyrden for, at afskedigelsen var begrundet i andre forhold. I forbindelse med ændringen af ligebehandlingsloven i 1989 blev det skærpede beviskrav indført i lovens § 16, stk. 4.

Det er i forbindelse med rettens bevisbedømmelse, at bevisbyrdefordelingen mellem parterne bliver aktuelt.

Formålet med direktivet er at lempe beviskravene for lønmodtageren, således at der sker en forskydning af bevisbyrden til lønmodtagerens fordel. Man kan tale om delt eller forskudt bevisbyrde. I det følgende anvendes terminologien »delt bevisbyrde«. Lønmodtageren vil i en konkret tvist skulle fremføre de faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er tale om direkte eller indirekte forskelsbehandling. Herefter påhviler det arbejdsgiveren at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

Det skal bemærkes, at uanset om der tales om ligefrem bevisbyrde, omvendt bevisbyrde eller nu delt bevisbyrde, er dette teoretiske betegnelser, som ikke vil fremgå af lovteksterne. Det er således altid nødvendigt at foretage en sproglig fortolkning af den enkelte lovbestemmelse for at vurdere hvilke beviskrav, der gælder i en konkret sag.

5. Editionspligt

Et andet grundlæggende processuelt princip er editionspligt, jf. retsplejelovens kapitel 28. Editionspligt kan beskrives som en parts adgang til at kræve, at modparten/tredjemand fremlægger oplysninger eller egentlige dokumenter, som parten skønner har betydning for sagens udfald.

De oplysninger, der ønskes udleveret, skal kunne identificeres med en vis bestemthed, og det skal kunne sandsynliggøres, at modparten har dem i sin besiddelse. Pålæg om edition forudsætter endvidere, dels at parten oplyser, hvad det er, der søges påvist med de efterspurgte oplysninger; dels at parten antageliggør, at oplysningerne kan have betydning som bevis for disse omstændigheder.

EF-Domstolen har i en række af de sager, hvor bevisbyrdeproblematikken har været behandlet, udtalt, at editionspligten er et vigtigt element i indsatsen for at gennemføre ligebehandlingsprincippet effektivt. Hvis modparten ikke opfylder editionspligten, kan det medføre processuel skadevirkning for denne. Det kan betyde, at den bevisbyrde, der sædvanligvis påhviler en arbejdstager, der anlægger sag mod sin arbejdsgiver for at få den forskelsbehandling, som han mener at være udsat for ophævet, kan forskydes, når det er nødvendigt for ikke at fratage arbejdstageren ethvert effektivt middel til at søge ligebehandlingsprincippet gennemført.

6. Ligestilling uden for arbejdsmarkedet

Bevisbyrdedirektivet omfatter som anført ovenfor kun sager om ligebehandling på arbejdsmarkedsområdet.

Efter ligestillingslovens § 2, stk. 1, skal kvinder og mænd behandles på lige vilkår inden for offentlig forvaltning og erhvervsmæssig og almen virksomhed. Sager inden for dette område vil således ikke være omfattet af direktivet.

I de almindelige bemærkninger til L 193 om forslag til lov om ligestilling af kvinder og mænd (ligestillingsloven), der blev fremsat den 9. februar 2000, jf. Folketingstidende tillæg A, s. 5252 ff., blev det imidlertid tilkendegivet, at det var hensigten, at bevisbyrdedirektivets princip om delt bevisbyrde også vil blive søgt gennemført på områder, der er omfattet af ligestillingsloven. § 4 i det foreliggende lovforslag følger op på denne tilkendegivelse.

Baggrunden for at indføre den delte bevisbyrde inden for ligestillingslovens område – og således gennemføre bevisbyrdedirektivets principper i videre omfang end påkrævet – skyldes, at der inden for ligestillingslovens anvendelsesområde vil kunne forekomme